

ROBERT S. LOPEZ: *The Birth of Europe*. London, Phoenix House, 1967. xxiii, 442 s. Ill. 84 sh.

Bogen, der fremkom på fransk allerede for en halv snes år siden (*Naissance de l'Europe*. Paris, Armand Colin, 1962), indgår i serien 'Les destins du monde', som blev grundlagt af Lucien Fèbvre, og som senere Fernand Braudel har videreført. Ifølge forlagsreklamen sigter serien mod at »évoquer en beaux volumes abondamment illustrés l'histoire du monde suivant les grands civilisations«. Udgivernes – nok så seriøse – hensigt har dog langt snarere været at realisere Annales-skolens grundlæggende krav til helhed og syntese; programmet fordrer, at den traditionelle *histoire événementielle* skydes i baggrunden, ikke så meget (som det har været antydnet) til ensidig fordel for den materielle og kulturelle udvikling som med henblik på at skabe syntesen af en tidsalders civilisation, for såvidt den kan bære sig selv. Den traditionelle begivenhedshistorie kan og skal tilpasses helhedens proportioner, men hovedvægten lægges på bestemmelsen af komponenterne, strukturen og sammenhængen i helheden. Billedmaterialet – som også i Lopez' bog er af ganske imponerende omfang og kvalitet – har blot en funktionel betydning.

Robert Lopez' værk må retfærdigvis vurderes på grundlag af dette helhedsprogram. Forfatteren, som vel egentlig ikke tilhører 'Braudels stald', holder da også allerede indledningsvis dommedag over det traditionelle middelalderbegreb, som vil kunne anvendes på enhver tidsperiode. Selv den moderne forsknings forsøg på at rehabilitere middelalderens 'age of faith' manes – måske lovlig hastigt – i jorden til fordel for andre, grundlæggende rammer. Lopez betoner, at senere tiders geografiske, europæiske (og europa-centrerede) helhedsbegreber formes i løbet af det årtusind, bogen dækker. Risikoen for at reducere middelalderhistorien til en introduktion – eller om man vil: et gennemgangsstadium – til det moderne, europæiske samfund er således åbenbar (jævnfør bogens titel); men Lopez mener at kunne redde middelalderens integritet ved at betone, at dens materielle udvikling, formet som en dobbelt ekspansions- og kontraktionsbølge, har sit eget særpræg. Og han betoner tillige, at middelalderens egne kontraster – sjæl og legeme – fra historiske synspunkter har den relevans, at de afspejler periodens intellektuelle og økonomiske udvikling, stadig dog med sit eget, særprægede fysiognomi.

Den traditionelle *histoire événementielle* har da stadig fundet plads i Lopez' tolkning, men hovedvægten tillægges ganske naturligt middelalderens materielle og kulturelle udvikling. Bedst er, som man på forhånd kunde forudse, forfatterens redegørelse for periodens økonomiske forløb, som føjes naturligt ind og struktureres overmåde kyndigt i konjunkturhelheden. Svagheden ligger nok fremfor alt i, at det ikke er lykkedes forfatteren helt overbevisende at give sit program den konsistens, der hæver fremstillingen over en undskyldning for at anskue middelalderen som mere end en prolog til vor egen tids civilisation. Lopez' bog må i overensstemmelse med programmet vurderes som »an essay, in the etymological sense of the word«; den har helt ubestridelige kvaliteter, der uafhængigt af programmet gør fremstillingen suveræn, men forfatteren har næppe som Jacques leGoff's intrængende omend omstridte analyse af 'la civilisation de l'Occident médiéval' (Paris, Arthaud, 1967) formået at realisere seriens grundlæggende program.

E. LADEWIG PETERSEN